

ENERGIA EÒLICA

ECOTÈCNIA: un vent imparabile

Durant la tardor de 1980 un grup de nou persones amb titulació tècnica superior, vinculades al pensament ecologista i a la pràctica de la tecnologia alternativa, va començar a treballar per fer possible el naixement d'una estructura empresarial cooperativa amb l'objectiu de desenvolupar tecnologies alternatives. La constitució formal d'Ecotècnia (societat cooperativa per a l'autonomia tecnològica) va ser a la ciutat de Barcelona el 2 d'abril de 1981. El capital social escriturat va ser de 80.000 pessetes. De fet però, no va començar pròpiament a operar fins el setembre de 1981.

Ecotècnia va ser la culminació i la concreció d'un llarg procés de debat entorn de les relacions entre l'energia, la tecnologia i la societat, iniciat a la segona part de la dècada dels anys setanta, per un grup de persones que organitzaven cursos, impartien conferències i publicaven articles en revistes sobre alternatives energètiques a la política energètica oficial –basada en nuclearitzar el país. En un article titulat «Tecnologia Alternativa a Catalunya», publicat a *Transició* l'estiu de l'any 1980, es va arribar a anunciar públicament la Cooperativa per a l'Autonomia Tecnològica i Energètica (CATE). Entre les persones que van participar en aquest procés de debat hi havia Quim Corominas, Pep Puig, Pere Escorsa, Jordi Alemany, Cipriano Marín, Maria Àngels Pérez-Latorre, Manel Pijoan, Pep Pla, Carles Torra i Xavier Traver. Moltes d'aquestes persones provenien del grup TARA (Tecnologies Alternatives Radicals i Autogestionades), que es va donar a conèixer amb la publicació del número extra d'*Ajoblanco* titulat «Energias Libres» [15-02-1977] i que després iniciaren la publicació de la revista *Alfalfa*. També participà en les discussions Santiago Vilanova, dinamitzador del Col·lectiu de Periodistes Ecologistes (que publicava *Userda*, 1977-1980). A finals dels setanta s'hi afegiren Pep Congost, Miquel Cabré, Hermen Llobet i Pep Prats. Uns i altres van fer possible l'organització –per primera vegada a Catalunya– del Dia del Sol (23 juny 1979), promogut pel Comitè Català del Dia del Sol, i en el qual s'exposaren alguns artefactes per a l'aprofitament de les fonts d'energia renovables al Parc de la Ciutadella.

Els debats entorn de la creació d'una estructura cooperativa –per desenvolupar tecnologia per a l'aprofitament de les fonts renovables d'energia– van començar la tardor de 1980 i tenien lloc a les nits als domicilis particulars d'en Quim Corominas i d'en Pere Escorsa, i estaven inspirats entorn d'autors com ara E. F. Schuma-

cher, Robin Clark, André Gorz, Amory Lovins, les publicacions de l'Alternative Technology Group de l'Open University, la revista *Undercurrents*, etc.

L'objectiu fundacional d'Ecotècnia va ser «oferir una sèrie de productes i de serveis a través dels quals poder desenvolupar i promoure una tecnologia a l'abast de tothom», que proporcionés més autonomia, que permetés un millor aprofitament dels recursos locals i fos més respectuosa amb el medi ambient i la natura, «que permeti la utilització d'energies renovables i no contaminants, que no resulti a preus inflats per raons de mercat o d'organització irracional i que, en el vessant de l'organització del treball, resulti participativa i no alienant».

De fet, Corominas i Puig ja havien participat en l'acte fundacional de la Comissió d'Energia de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (AEIC), 21 novembre 1978, i en l'arrendada de la seva subcomissió d'energia eòlica (creada el desembre de 1978), i de la qual Pep Puig va ser-ne coordinador, des del febrer de 1979. Aquesta entitat ja va organitzar, el gener de 1980, unes Jornades d'Energia Eòlica a Barcelona, a les quals va ser especialment convidat Lucien Romani, el cap del famós projecte eòlic Best-Romani.

Posteriorment el Centro para el Desarrollo Tecnológico Industrial (CDTI) va convocar un concurs per al disseny d'aerogeneradors de 5-10 kW de potència (agost de 1981), emmarcat dins el «Plan para el fomento y la investigación e innovación tecnológica» finançat entre el Ministerio i la CEOE. Ecotècnia es va presentar al concurs i va ser un del 4 grups guanyadors juntament amb Gedeón S. Coop., STS S. Coop. i IDE. Val a dir que aquest concurs va tenir un desenllaç ben rocambolesc, perquè després de signar el corresponent contracte amb tota la pompa oficial (no-

L'AEROGENERADOR «ECOTÈCNIA 80», DE 1.670 KW DE POTÈNCIA NOMINAL, HA ESTAT DISSENYAT PERQUÈ SIGUI APTA EN INDRETS AMB UNA MITJANA ANUAL DE VENT DE FINS A 7,5 M/S I UNA VELOCITAT DE RAÏEGA EXTREMA AMB UNA FREQUÈNCIA DE REPETICIÓ DE 50 ANYS DE 52,5 M/S.

vembre de 1981, a la seu d'Indústria, amb el ministre Bayón) i de la recepció oficial al Palacio de la Moncloa (amb la participació del president espanyol, Calvo Sotelo, i davant el president de la CEOE, Ferrer Salat), el document contractual mai no va arribar a les mans dels guanyadors del concurs i l'import econòmic (14 milions de pessetes) es va fer fonedís. Per evitar l'escàndol que es podia desfermar, el CDTI va negociar amb els 4 grups guanyadors del concurs el finançament del 90% del cost de desenvolupament dels prototipus d'aerogeneradors. Es va signar un conveni de col·laboració el juliol de 1982, amb què finalment es van poder materialitzar els projectes.

L'ànima inspiradora d'Ecotècnia va ser en Joaquim Corominas, que juntament amb Pep Puig i Pere Escorsa, formaren el nucli més veterà, al qual es va afegir un grup de persones que havien finalitzat els seus estudis d'enginyeria feia poc: Pep Congost, Xavier Traver, Conrad Masseguer, Hermen Llobet, Pep Prats i Miquel Cabré. Tots ells, menys en C. Masseguer –que va causar baixa tot just fundada la cooperativa–, i amb la incorporació posterior de Pere Viladomiu (1982) i d'Antoni Martínez (1985), van fer possible el disseny i la construcció del primer aerogenerador modern, que a Catalunya es va connectar a la xarxa elèctrica (Valldevià, Vilopriu, Empordà). I s'hi va connectar «alegalment», ja que aleshores no hi havia cap normativa per fer-ho. Era un aerogenerador tripala, de 12 metres de diàmetre i 15 kW de potència nominal. El 10 de març de 1984 es va fer la inauguració oficial, amb una gran festa popular on s'havia instal·lat la màquina i un ampli ressò als mitjans de comunicació d'arreu.

L'aerogenerador Ecotècnia 12/15 va ser presentat al concurs per optar al II Premi a la creativitat de l'enginyer industrial, i va ser guardonat amb l'accessit. En l'acte de lliurament del premi (juny de 1984), en un cèntric hotel de la dreta de l'Eixample, en recollir-lo de mans del president Pujol, els membres d'Ecotècnia li lliuraren un dos-

sier on, entre altres coses, es contraposaven unes paraules del president (vegeu la il·lustració del retall d'*El Noticiero Universal* [28 maig 1982] on afirmava: «No podemos volver a los molinos de viento»), amb la realitat californiana d'aleshores (una fotografia aèria de les muntanyes d'Altamont Pass amb 407 aerogeneradors que suposaven un estalvi equivalent de 219.000 barrils de petroli anuals). En el discurs reproduït per *El Noti Pujol* va afirmar: «Para los políticos, lo fácil es decir que el problema de la energía se puede resolver acudiendo a la solar o a la eólica, pero eso son tonterías. Y son tonterías que han dicho algunos políticos muy importantes. Queda claro que la base de la energía es hoy la de origen térmico o nuclear». Quina visió de futur!

L'aerogenerador Ecotècnia 12/15 va ser la base per fabricar les primeres sèries d'aerogeneradors de la primera generació (la sèrie 12/30), dels quals se'n van instal·lar una vintena. Els dos primers a Castella-La Manxa (maig 1985), 4 més formant part del primer parc eòlic comercial de l'Estat espanyol (Granadilla, Tenerife, 300 kW, 10 màquines: 4 Ecotècnia, 4 GESA i 2 Aerogeneradores Canarias; inaugurat l'11 de juny de 1986), 10 al parc eòlic d'Ontalafia (Albacete, 300 kW, 1987), i 10 al parc eòlic de Tarifa (Cadis, 300 kW, 1988), a més d'algunes màquines individuals a Los Llanos, a Figuerola del Camp i a Roses.

L'experiència acumulada va fer possible que s'emprengués el desenvolupament d'aerogeneradors de més potència (125 kW), el primer prototipus dels quals es va instal·lar a Tarifa, i durant alguns anys va ser l'aerogenerador més productiu (mesurat en kWh/m²) d'Europa. Amb aquesta màquina s'iniciava la segona generació de sistemes convertidors d'energia eòlica.

[Article elaborat pel Col·lectiu Userda (ACCE) a partir de diversos números de la revista *Vents del Món*, que edita el GCTPFNN. Trobareu més informació sobre energia eòlica a www.energiasostenible.org i a www.windpower.org.]